

Інше питання пов'язане з порядком доступу до Реєстру перекладачів. Відповідно до Порядку ведення Державною міграційною службою України Довідково-інформаційного реєстру перекладачів доступ до відомостей Реєстру перекладачів надається авторизованим користувачам шляхом уведення логіна та пароля. Призначення логіна та пароля здійснюється шляхом реєстрації користувача, що здійснює уповноважена посадова особа на підставі звернень органів державної влади. При цьому, вимоги до особи користувача в Порядку не встановлені. Окрім цього, варто звернути увагу на те, що в Порядку ведення Державною міграційною службою України Довідково-інформаційного реєстру не встановлено ані строків, протягом яких надається доступ до Реєстру перекладачів, ані підстав скасування доступу користувачів.

Отже, у зв'язку із необхідністю користування Реєстром перекладачів, в тому числі в адміністративному судочинстві України, виникає багато запитань: з яких підстав можна ним користуватися, на який термін надається право користування Реєстром та які підстави для скасування або обмеження цього права. На нашу думку, вирішення вищенаведених проблемних запитань можливо шляхом створення Єдиного реєстру перекладачів, яким могли б користуватися всі без винятку державні органи. При цьому функціонувати такий реєстр повинен при Державній судовій адміністрації України, так як питання пов'язані із залученням перекладача найчастіше виникають саме в сфері судочинства. Окрім цього, правові засади створення, наповнення, доступу та інші питання, пов'язані із функціонуванням реєстру перекладачів, повинні бути закріплені на законодавчому рівні, наприклад, доповнивши Закон України "Про засади державної мовної політики" окремим розділом.

Г. В. Россіхіна,

доцент кафедри фінансового права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кандидат юридичних наук

ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ АКТИВ ЗАСТОСУВАННЯ ФІНАНСОВО-ПРАВОВИХ НОРМ

На сучасному етапі функціональний підхід до дослідження правозастосовних актів дає можливість досить ґрунтовно розкрити їх природу та сутність, визначити їх місце в механізмі правового регулювання, правозастосовній практиці та правовій системі суспільства тощо. Слід зазначити, що, на жаль, даний підхід в юридичній літературі не досить розроблений. Так, в сучасній юридичній

літературі доволі детально досліджені функції застосування права (правозастосовної практики) в цілому, але їх не можна зводити саме до функцій правозастосовних актів, адже вони виступають як зовнішня форма правозастосування, мають своєрідні напрями впливу на об'єктивну і суб'єктивну реальність, поведінку (діяльність) людей, організацій.

Термін «функція» походить від латинської «function» – виконання роботи та означає значення, призначення та роль. В юридичній науці під функцією розуміють напрям впливу системи (структури цілого) на певні сторони зовнішнього середовища. Згідно зі словником категорія «функція» має декілька визначень: з філософської точки зору – це явище, яке залежить від іншого і змінюється по мірі зміни цього другого явища; в математиці – закон, згідно з яким кожному значенню перемінної величини (аргументу) ставиться у відповідність деяка певна величина, а також сама ця величина; наводяться і такі значення, як роль, значення будь-чого, обов'язок, коло діяльності тощо.

Саме складність і важливість завдань механізму фінансово-правового регулювання зумовлює місце актів застосування норм фінансового права та їх функцій у структурі правозастосовної практики. Шляхом дослідження функцій правозастосовних актів можна виявити характер їх впливу на систему суспільних відносин у сфері публічних фінансів. Аналіз даних функцій сприяє можливості виявити проблеми в матеріальному і фінансово-процесуальному правовому регулюванні, виявити засоби його удосконалення, зрозуміти призначення актів застосування норм фінансового права.

Функції актів застосування норм фінансового права тісно пов'язані з функціями таких категорій, як «право», «норма права», «правосвідомість» тощо. Наукова цінність категорії «функція правозастосовного акта» полягає, перш за все, в тому, що вона повинна відповідати на питання: яка роль і призначення правозастосовного акта в механізмі фінансово-правового регулювання. Щоб зрозуміти категорію «функція акта застосування норми фінансового права» треба використовувати наступні методологічні положення, як-то: функції актів завжди пов'язані з предметним і цілеспрямованим їх впливом на суспільні відносини, оскільки вони пов'язані з певними завданнями, які стоять перед учасниками правозастосовної діяльності; в поняття «функція» необхідно включати тільки те, що безпосередньо характеризує акт застосування норми фінансового права та виражає його специфіку. Саме результат фінансово-правового впливу має досить велике значення для визначення і характеристики природи правозастосовного акта.

Саме збір, отримання, обробка і аналіз інформації, доведення до всіх учасників правозастосовного процесу змісту і характеру процесуальних дій, що здійснюються, зумовлює наявність інформаційної функції актів застосування норм фінансового права. Тобто за допомогою інформаційної функції особи можуть отримувати

вати інформацію щодо результатів аналізу, узагальнення результатів правозастосовної практики. Це сприяє знанню структури органів фінансової діяльності держави, правильному судженню про те, що правомірно і що заборонено, які наслідки можливі в результаті здійснення того або іншого поступку тощо.

Треба відзначити, що правозастовчі рішення у сфері фінансової діяльності, як правило, обробляються, систематизуються, що сприяє виявленню закономірностей застосування норм фінансового права. Саме цінність проблемної, актуальної інформації, що міститься в актах застосування права, дає можливість відобразити склад, атмосферу правового забезпечення кожної із стадій процесу правозастосування. Саме цей аспект дає можливість виділення правогенеруючої функції правозастосовних актів.

Економічна функція акта застосування норми фінансового права виявляється у владних рішеннях щодо методів, принципів правового регулювання економічних відносин, засобах впливу на строго визначені сфери економічного життя суспільства. Від правильного поєднання адміністративних і фінансових, цивільних, заохочувальних і примусових заходів впливу на економічні відносини залежить ефективність державного управління різними сферами господарського життя, ступінь впливу на інтенсифікацію економіки тощо.

Організаційна функція акта застосування норми фінансового права виявляється у владних рішеннях щодо формування системи фінансово-правового регулювання. Дана функція упорядковує відносини між учасниками фінансових правовідносин на підставі встановлених принципів і підходів, відображається в загальних функціях управління і фінансових, методичних і кадрових питаннях тощо. Особливістю функцій такого характеру є те, що вони завжди конкретизовані та містять точну вказівку на об'єкти і суб'єкти фінансових правовідносин.

Поряд із названими функціями можна виділити контрольно-наглядову функцію. Загальновідомо, що ненормативні акти можуть бути прийняті державними або місцевими органами, наділеними в силу закону, функціями контролю, розподілу або обліку. Так, для контрольно-наглядової функції характерні приписи, постанови, які спрямовані на оцінку результатів конкретних дій суб'єктів фінансово-правових відносин.

Правоохоронна функція актів застосування норм фінансового права полягає у визначенні результатів спору про право або встановленні юридичної відповідальності винних осіб.

Серед спеціально-юридичних функцій акта застосування норм фінансового права, на нашу думку, найбільш важливу роль відіграє правозабезпечувальна функція правозастосовного акта. Її роль полягає в юридичній силі такого акта, яка забезпечується у разі необхідності примусовою силою держави. Правовий примус, що міститься в акті правозастосування, носить індивідуальний характер, а в ролі суб'єктів правозастосування виступають компетентні державні органи.

Правокомпенсуюча функція актів застосування норм фінансового права виявляється в ситуації, коли при винесенні цього акта правозастосувальник розв'язує колізію у праві, тобто суперечність між декількома нормативними приписами. Таким чином, акт застосування в деякому сенсі компенсує недоліки законодавчого викладення нормативно-правового матеріалу.

Кожна з вищеперерахованих функцій досить складна і змістовна, що дає можливість виділити окремі їх прояви як спеціальні функції. До них можна віднести мотиваційну, функцію соціального контролю, виховну. Наприклад, виховна дія заборон у фінансовому праві виявляється у вигляді специфічної профілактичної, превентивної діяльності, формування правової культури і правосвідомості. Функція соціального контролю виражається шляхом окреслення в правозастосовних актах небезпечних дій, в яких суспільство та сама держава не заінтересовані та які підлягають покаранню згідно із законом. Мотиваційна функція заборон у фінансовому праві виражається в тому впливі, який надає система фінансово-правових заборон на внутрішній світ особи: його потреби, волю, мотиви, цілі тощо.

І. Л. Самсін,

голова Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, суддя Верховного Суду України, кандидат юридичних наук

ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ПОДАТКОВОГО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

У сучасній науці підходи до розуміння забезпечення виконання зобов'язання, у тому числі й податкового, є досить різноманітними. Вважаємо за необхідне звернутися до загального розуміння поняття забезпечення. Академічний тлумачний словник української мови визначає дієслова «забезпечувати», «забезпечити» як «постачаючи щось у достатній кількості, задовольняти кого-, що-небудь у якихось потребах» або «створювати надійні умови для здійснення чого-небудь; гарантувати щось». Подібне визначення російського аналогу цього дієслова дає словник російської мови С. І. Ожегова: «зробити цілком можливим, дієвим, реально здійсненим; відгородити, зберегти».

В теорії права поняття забезпечення виконання зобов'язання практично не розглядалося, оскільки досить тривалий час у вітчизняній науці панував підхід, відповідно до якого зобов'язання визнавалося суто цивільно-правовою категорією. Водночас, у теорії права чимало уваги приділено питанню державної забезпеченості позитивного права. С. С. Алексєєв, зокрема, розглядав забезпе-